

آیین‌نامه ارزشیابی مدارک تحصیلی دانشگاه‌های خارج از کشور مصوب مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۰ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

مقدمه

در اجرای ردیف ۴ از بند ج ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و به‌منظور بررسی مدارک تحصیلی دانشگاه‌های خارج از کشور و ارزشیابی مدارک تحصیلی مربوط، این آیین‌نامه تنظیم و پس از تصویب به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۱- تعاریف

- ۱- وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- ۲- سازمان: سازمان امور دانشجویان.
- ۳- اداره کل: اداره کل امور دانش‌آموختگان سازمان امور دانشجویان.
- ۴- مؤسسه/ مؤسسات: هر یک/ همه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی خارج از کشور.
- ۵- مدرک تحصیلی: مدرک صادره از مؤسسه/ مؤسسات است که در ارتباط با رشته‌های تحصیلی وزارت متبوع بوده و از طرف مؤسسه/ مؤسسات به دانش‌آموختگان مربوط اعطا می‌شود.
- ۶- دانش‌آموختگان: کسانی که در یکی از مؤسسات، تحصیل کرده و موفق به دریافت مدرک تحصیلی شده‌اند.
- ۷- دانشگاه/ دانشگاه‌ها: منظور دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل کشور می‌باشند که تحت نظر وزارت به فعالیت مشغول می‌باشند.

- ۸- ارزشیابی: تعیین و تطبیق ارزش علمی مدارک تحصیلی صادره در خارج از کشور، همپراز با یکی از مقاطع تحصیلی رسمی در آموزش عالی داخل کشور.
- ۹- اعتبارسنجی: تعیین اعتبار علمی مؤسسه/ مؤسسات براساس مقررات وزارت متبوع و موازین این آیین نامه.
- ۱۰- شورای ارزشیابی: شورای تعیین ضابطه‌های لازم در مورد ارزشیابی و اعتبارسنجی مدارک تحصیلی صادره از خارج از کشور.
- ۱۱- طول دوره تحصیل و اقامت: مدت زمان رسمی دوره‌های آموزش عالی هر مؤسسه به استناد تقویم آموزشی رسمی مربوط بررسی و مطابق با جدول ذیل همپراز می‌شود و همچنین حداقل مدت زمان اقامت الزامی دانشجویی دانش‌آموختگان در کشور محل تحصیل برای تطبیق با انواع تحصیلات حضوری و نیمه‌حضور، به استناد اسناد رسمی قابل قبول ارایه شده به اداره کل به شرح همان جدول تعیین می‌شود. طول دوره‌های تحصیلی و حداقل مدت (ماه) اقامت دانشجویی برای انواع تحصیلات حضوری و نیمه‌حضور به شرح ذیل می‌باشد:

دوره تحصیلی	طول دوره تحصیلی	حداقل مدت اقامت دانشجویی لازم برای تحصیلات حضوری	حداقل مدت اقامت دانشجویی لازم برای تحصیلات نیمه‌حضور
کاردانی	۲۴	۱۶	-----
کارشناسی سه ساله	۳۶	۲۴	-----
کارشناسی چهارساله	۴۸	۳۲	-----
کارشناسی ارشد ناپیوسته	۲۴	۱۶	-----
کارشناسی ارشد پیوسته	۶۰	۴۰	-----
دکترای سه ساله	۳۶	۲۴	۱۸
دکتری چهار ساله	۴۸	۳۲	۲۴

- ۱۲- کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک: کمیسیون‌های تخصصی در رشته‌های مختلف که هر یک از مدارک تحصیلی و مدارک مرتبط دانش‌آموختگان را وفق

مقررات قانونی مرتبط، طبق این آیین نامه و مصوبات شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی مورد بررسی و ارزشیابی قرار می‌دهند.

۱۳- ارزشنامه: مدرکی است که براساس مفاد این آیین نامه و به تصویب هر یک از کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک، به عنوان همطرازی تحصیل در مؤسسه/ مؤسسات توسط اداره کل صادر و به امضای رئیس سازمان می‌رسد.

۱۴- شیوه آموزشی: تحصیل دانش‌آموخته براساس مفاد این آیین نامه، حضوری، نیمه‌حضوری و یا غیرحضوری تعیین می‌شود، حتی اگر متقاضی در مؤسسه ذی‌ربط به عنوان حضوری ثبت‌نام و یا مدرک تحصیلی حضوری صادر شده باشد.

ماده ۲- ترکیب اعضای شورا و کمیسیون‌های ارزشیابی

الف) ترکیب اعضای شورای ارزشیابی

- ۱- رئیس سازمان (رئیس شورا)؛
- ۲- مدیر کل امور دانش‌آموختگان (دبیر شورا)؛
- ۳- معاون آموزشی وزارت یا نماینده تام‌الاختیار؛
- ۴- معاون پژوهشی وزارت یا نماینده تام‌الاختیار؛
- ۵- رئیس مرکز نظارت و ارزیابی آموزش عالی.
- ۶- پانزده تن از شخصیت‌های علمی- فرهنگی و آشنا به نظام‌های مختلف آموزشی و پژوهشی که با پیشنهاد رئیس شورا و با تایید و حکم وزیر برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند.

ب) ترکیب اعضای کمیسیون‌ها

- ۱- حسب تشخیص و تصویب شورای ارزشیابی کمیسیون‌های تخصصی به تعداد مورد نیاز تشکیل می‌شود و هر کمیسیون، متشکل از حداقل پنج تن از اعضای هیات علمی برجسته دانشگاه‌ها به پیشنهاد اداره کل و حکم رئیس سازمان انتخاب می‌گردند.

۲- یک تن از اعضای مذکور باید حداقل در مرتبه دانشجویی باشند.

۳- تصمیمات کمیسیون با موافقت حداقل سه تن از اعضاء معتبر خواهد بود.

ماده ۳- اعتبارسنجی مؤسسه

۱- هر یک از مؤسسات و شعب آنان در کشورهای مختلف، براساس ویژگی‌های عمومی، آموزشی، پژوهشی و فناوری، اداری- مالی و رفاهی، بررسی و با تصویب شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی، به یکی از گروه‌های زیر سطح‌بندی می‌شوند و به نحو مقتضی از طریق اداره کل اطلاع رسانی می‌گردد.

گروه الف) مؤسسات ممتاز؛

گروه ب) مؤسسات خوب؛

گروه ج) مؤسسات متوسط؛

گروه د) مؤسسات ضعیف؛

گروه ه) مؤسسات غیر قابل قبول.

۲- جهت اعتبارسنجی دانشگاه‌های خارجی عنداللزوم حضور رایزنان علمی یا اخذ نظریه مکتوب آنان در بررسی و تصویب ضروری است.

۳- اعتبارسنجی مؤسسات خارجی هر ۵ سال یکبار انجام می‌شود.

۴- در مواردی که اعتبار مؤسسه‌ای تنزل یافته است، موضوع در شورای ارزشیابی مطرح و اعتبار مؤسسه مورد بررسی و ارزیابی مجدد قرار می‌گیرد.

ماده ۴- شرایط عمومی ارزشیابی

۱- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی، علاوه بر رعایت قوانین و مقررات آموزش عالی کشور و مفاد این آیین‌نامه، ضوابط و مقررات عمومی و ضوابط خاص آموزشی هر کشور که به پیشنهاد اداره کل و تصویب شورای ارزشیابی می‌رسد الزامی است. به همین منظور مقررات مرتبط جهت اطلاع رسانی در سایت اداره کل درج می‌شود.

۲- مدارک تحصیلی در دوره‌های حضوری برای کلیه مقاطع تحصیلی و نیمه‌حضوری صرفاً در مقطع دکتری با رعایت سایر ضوابط و مقررات امکان‌پذیر است.

بخش نهم: دانشجویی / ۸۰۳

۳- مدارک تحصیلی کلیه مقاطع غیرحضوری صادره توسط دانشگاه‌های خارج از کشور به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۴- مدارک تحصیلی مؤسسات غیرقابل قبول، به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۵- مدارک تحصیلی مؤسسات ضعیف در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری به هیچ عنوان قابل بررسی و ارزشیابی نیست.

۶- مدارک تحصیلی در چارچوب مقاطع رسمی داخل کشور و شامل: کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری ارزشیابی می‌شود. کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک، برای تعیین عنوان رشته تحصیلی، رشته و گرایش، وضعیت تحصیلی قبلی متقاضی را مورد توجه و بررسی قرار می‌دهند.

۷- مدارک تحصیلی دانش‌آموختگانی که صرفاً دارای ارزش استخدامی یا معادل بوده حتی اگر در یکی از مؤسسات معتبر ادامه تحصیل داده و مدرک بالاتر اخذ نموده باشند، غیرقابل بررسی و ارزشیابی است.

۸- مدارک تحصیلی رشته‌های مرتبط با "زبان و ادبیات فارسی" از کلیه مؤسسات معتبر خارجی مورد تایید وزارت، صرفاً در مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد، با بررسی کیفی جامع و دقیق، قابل بررسی و ارزشیابی می‌باشد و به هیچ عنوان، مدارک دوره دکتری کشورهای خارجی حتی از شبه قاره، تاجیکستان و افغانستان، قابل بررسی و ارزشیابی نمی‌باشد.

۹- مدارک تحصیلی دوره‌های شش ساله دامپزشکی (MWM) در صورت ارایه پایان‌نامه و گذراندن حداقل ۲۲۰ واحد در مقطع "دکتری عمومی حرفه‌ای دامپزشکی" و بدون نیاز به ارایه پایان‌نامه و دوره‌های پنج‌ساله دامپزشکی با ارایه پایان‌نامه، صرفاً با اخذ مدرک "کارشناسی ارشد دامپزشکی" ارزشیابی می‌گردد.

ماده ۵- ارزشیابی اختصاصی مدارک تحصیلی حضوری

۵-۱- ارزشیابی مدارک تحصیلی کاردانی

۱- مدارک تحصیلی کاردانی کلیه مؤسسات سه گروه اول شامل ممتاز، خوب

و متوسط، پس از بررسی و اطمینان از صحت صدور و تعلق آن، ارزشیابی و ارزشنامه مربوط صادر می‌شود.

۲- مدارک تحصیلی کاردانی مؤسسات ضعیف توسط کمیسیون تخصصی ذی‌ربط بررسی و اتخاذ تصمیم می‌شود.

۵-۲- ارزشیابی مدارک تحصیلی کارشناسی

۱- ارزشیابی مدارک تحصیلی مؤسسات ممتاز و خوب، منوط به داشتن مدرک دیپلم دوازده (۱۲) ساله یا پیش‌دانشگاهی معتبر است.

۲- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی مؤسسات متوسط و ضعیف، علاوه بر داشتن مدرک دیپلم دوازده ساله یا پیش‌دانشگاهی لازم است:

الف) معدل دیپلم یا پیش‌دانشگاهی دانش‌آموخته، حداقل ۱۴ یا هم‌تراز آن باشد؛

ب) رشته تحصیلی دانش‌آموخته با رشته تحصیلی دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی وی سازگار باشد؛

ج) در صورت نداشتن شرایط بندهای "الف" یا "ب"، مشروط به شرکت در آزمون کتبی و مصاحبه علمی و احراز توانمندی‌های علمی تخصصی و حرفه‌ای متقاضی به تشخیص کمیسیون تخصصی ذی‌ربط.

۵-۳- ارزشیابی مدارک تحصیلی کارشناسی ارشد

۱- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مؤسسات ممتاز و خوب، داشتن مدرک کارشناسی معتبر از دانشگاه‌های داخل یا مؤسسات گروه‌های ممتاز یا خوب لازم است.

۲- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مؤسسات متوسط، علاوه بر داشتن مدرک کارشناسی معتبر از دانشگاه‌های داخل یا مؤسسات گروه‌های ممتاز یا خوب، لازم است:

الف) رشته تحصیلی کارشناسی ارشد با رشته تحصیلی مقطع کارشناسی

همه‌هنگ باشد؛

(ب) معدل کل مدرک کارشناسی، حداقل ۱۴ یا معادل آن باشد؛
(ج) در صورت نداشتن هر یک از شروط "الف" یا "ب" به شرط بررسی کیفی و احراز توانمندی‌های علمی، پژوهشی و حرفه‌ای متقاضی از طریق اخذ آزمون، مصاحبه علمی، ارائه مقاله علمی- پژوهشی (حسب مورد یک یا همه آنها)، به تشخیص کمیسیون تخصصی ذی‌ربط.

۵-۴- ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری

۱- ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مؤسسات ممتاز، منوط به داشتن مدرک کارشناسی‌ارشد معتبر از دانشگاه‌های داخل و یا مؤسسات گروه‌های ممتاز یا خوب، می باشد.

۲- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مؤسسات خوب، شرایط ذیل لازم است:

الف) داشتن مدرک کارشناسی و کارشناسی‌ارشد معتبر از دانشگاه‌های داخل و یا مؤسسات گروه‌های ممتاز یا خوب؛

ب) داشتن رساله کیفی به تشخیص متخصصین منتخب کمیسیون تخصصی ذی‌ربط.

۳- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مؤسسات متوسط، شرایط ذیل لازم است:

الف) داشتن مدرک کارشناسی و کارشناسی‌ارشد معتبر از دانشگاه‌های داخل یا مؤسسات گروه‌های ممتاز یا خوب؛

ب) معدل کارشناسی‌ارشد باید حداقل ۱۵ به بالا باشد؛

ج) ارتباط مستقیم رشته تحصیلی دکتری با رشته تحصیلی مقطع کارشناسی‌ارشد؛

د) داشتن رساله کیفی به تشخیص صاحب‌نظران متخصص منتخب کمیسیون تخصصی ذی‌ربط؛

ه) چاپ حداقل ۲ مقاله علمی- پژوهشی مستخرج از رساله.

ماده ۶- ارزشیابی اختصاصی مدارک تحصیلی نیمه‌حضوری در مقطع

دکتری

۱- مدارک تحصیلی مربوط به دوره‌های نیمه‌حضوری صرفاً در مقطع دکتری برای مؤسسات ممتاز و خوب ارزشیابی می‌شود.

۲- شرایط لازم برای ارزشیابی مدارک تحصیلی دوره‌های نیمه‌حضوری در مقطع دکتری برای مؤسسات ممتاز و خوب همان شرایط لازم برای ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری حضوری صادره از مؤسسات متوسط می‌باشد.

۳- مدارک تحصیلی ناشی از تحصیلات نیمه‌حضوری مؤسسات متوسط و ضعیف، غیرقابل ارزشیابی می‌باشند.

۴- بررسی و ارزشیابی مدارک تحصیلی دکتری کسانی که از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، شروع به تحصیل در دوره‌های نیمه‌حضوری نمایند، منوط است به:

الف) تحصیل منحصراً در دانشگاه‌های ممتاز و خوب و در رشته‌های مرتبط با تحصیلات قبلی انجام شده باشد؛

ب) داشتن استاد راهنمای دوم داخلی، از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های داخل که مجاز به داشتن دانشجوی دکتری می‌باشند و مبتنی بر اخذ موافقت رسمی از معاونت آموزشی دانشگاه و پرداخت هزینه‌های مربوط به تشخیص دانشگاه.

ماده ۷- سایر مقررات

۱- کلیه مقالات علمی- پژوهشی موضوع این آیین‌نامه باید واجد شرایط زیر باشند:

الف) دانش‌آموخته مولف اصلی آنها باشد؛

ب) موضوع و محتوای آنها، هماهنگ با پایان‌نامه تحصیلی یا رساله دکتری باشد؛

ج) به تشخیص کمیسیون تخصصی ذی‌ربط ارزشیابی مدارک، در نشریات

- علمی- پژوهشی دارای نمایه بین‌المللی معتبر منتشر شده باشد.
- ۲- انتخاب پایان‌نامه یا رساله در ارتباط با نیازهای داخل کشور، منوط به داشتن یک استاد راهنمای دوم از میان اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها می‌باشد.
- ۳- مدارک تحصیلی مقطع دکتری که بدون گذراندن دوره کارشناسی‌ارشد و پس از اتمام دوره کارشناسی اخذ شده باشد، قابل بررسی و ارزشیابی نمی‌باشد.
- ۴- مدرک تحصیلی دکتری کسانی که دارای مدرک کارشناسی با درجه ممتاز باشند، در صورتی که به علت ممتاز بودن به صورت مستقیم و بدون گذراندن دوره کارشناسی‌ارشد، به دوره دکتری مؤسسات ممتاز و خوب وارد شده باشند، مشروط به بررسی و تایید کیفیت رساله و ارزیابی توانمندی‌های علمی و پژوهشی متقاضی از طریق انجام مصاحبه تخصصی و یا درخواست مقاله و رعایت کلیه ضوابط و مقررات توسط کمیسیون ذی‌ربط، به‌ماخذ دکتری قابل بررسی و ارزشیابی است.
- ۵- در هنگام ارزشیابی همزمان مدارک تحصیلی دو مقطع متوالی تحصیلی، چنانچه مدرک تحصیلی مقطع قبلی از مؤسسه‌ای اخذ شده باشد، که آن مؤسسه از نظر وزارت معتبر نباشد، اما مدرک تحصیلی مقطع بالاتر، از مؤسسه معتبر گروه‌های ممتاز و خوب باشد، مدرک تحصیلی مقطع بالاتر به ترتیب با ضوابط مربوط به مؤسسات متوسط و ضعیف ارزشیابی خواهد شد. در صورتی که مدرک تحصیلی مقطع بالاتر از مؤسسه معتبر گروه‌های متوسط و ضعیف باشد، مدرک مقطع مورد نظر غیرقابل ارزشیابی است.
- ۶- مدارک تحصیلی مربوط به رشته‌های تحصیلی هنری، صنعتی و مانند آنها که علاوه بر دروس نظری، مهارت‌های حرفه‌ای خاصی نیز از سوی مؤسسه محل تحصیل به دانشجویان ارائه می‌شود، مشروط به اعتبار مؤسسه، براساس ضوابطی که به تصویب شورای ارزشیابی مدارک تحصیلی خواهد رسید می‌باشد و در ارزشنامه صادره در کنار ذکر مقطع تحصیلی، کلمه "حرفه‌ای" نیز درج می‌شود.
- ۷- مدارک دوره (Doctor of Business Administration) DBA، چنانچه

متضمن تهیه و دفاع از رساله بوده باشد، به ماخذ دکتری و در غیر این صورت با
ارایه حداقل یک مقاله علمی - پژوهشی به ماخذ دکتری با رعایت مفاده مواد (۵)
و (۶) و بند (۱) این ماده قابل بررسی و ارزشیابی است.

۸- بررسی و ارزشیابی مدارک مقطع دکتری رشته‌های مربوط به زبان و
ادبیات خارجی که بنا به ضوابط خاص ارزشیابی مدارک کشورهای مربوط نیازمند
انتشار مقاله در نشریات دارای نمایه بین‌المللی است، می‌تواند در قبال ارایه
مقالات چاپ شده در نشریات علمی - پژوهشی معتبر در کشورهای مربوط
(کشورهای عربی، روسیه و...) به تشخیص کمیسیون تخصصی ذی‌ربط مورد
بررسی و ارزشیابی قرار گیرد.

ماده ۸- رسیدگی به درخواست ارزشیابی (فرآیند ارزشیابی)

۱- مدارک تحصیلی دانش‌آموختگان پس از وصول به اداره کل، به لحاظ
تطبیق با مدت اقامت دانشجویی برابر جدول فوق، مورد بررسی قرار می‌گیرد.
تشکیل پرونده برای تعیین مراحل ارزشیابی صرفاً برای مدارک تحصیلی کامل
امکانپذیر بوده و به مدارک ناقص هیچ ترتیب اثری داده نمی‌شود.

۲- اداره کل مکلف است در ظرف یک ماه از تاریخ دریافت مدارک
دانش‌آموخته اقدام به تشکیل کمیسیون تخصصی ذی‌ربط نماید.

۳- برای ارزشیابی مدارک تحصیلی، ارایه اصل و فتوکپی کلیه مستندات مورد
اشاره در این آیین‌نامه با داشتن مهرهای معتبر مراکز صادرکننده الزامی است.

۴- کلیه مدارک تحصیلی اصلی ارایه شده باید به مهر و تایید نمایندگی‌های
جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور رسیده باشد.

۵- مهر و تایید نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور صرفاً
از جهت رعایت تشریفات اداری بوده و هیچ حقی برای متقاضی برای قبول و تایید
مدارک ایجاد نمی‌کند.

۶- پرداخت تمامی هزینه‌های مربوط به ارزشیابی مدارک تحصیلی بر عهده
متقاضی می‌باشد.

بخش نهم: دانشجویی / ۸۰۹

۷- صدور اصل ارزشنامه، منوط به امضای تعهدنامه دانش‌آموخته، مبنی بر اعلام موافقت کتبی با رای صادره کمیسیون‌های ارزشیابی مدارک و نیز پرداخت وجه تمبیر الصاقی و سایر هزینه‌های مربوط در صورت نیاز خواهد بود.

ماده ۹- رسیدگی به اعتراض و تجدیدنظرخواهی

۱- هرگونه درخواست اعتراض به نتایج ارزشیابی، صرفاً تا یک سال پس از صدور گواهی موقت قابل طرح و بررسی است. بدیهی است پس از صدور اصل ارزشنامه، هیچگونه اعتراضی قابل وصول و بررسی نخواهد بود.

۲- اعضای هیات تجدیدنظر عبارتند از:

الف) رئیس سازمان؛

ب) مدیرکل دانش‌آموختگان سازمان؛

ج) نماینده معاون آموزشی وزارت؛

د) مدیرکل حقوقی وزارت؛

ه) مدیرکل حقوقی سازمان.

۳- جلسه تجدیدنظر به نتیجه ارزشیابی حداقل با حضور ۴ نفر رسمیت یافته و تصمیمات آنها با اکثریت آراء معتبر است.

۴- در صورت موجه دانستن اعتراض، ارزشیابی مدارک تحصیلی متقاضی یکبار دیگر توسط کمیسیون تخصصی ذی‌ربط مورد بررسی و ارزشیابی قرار می‌گیرد.

ماده ۱۰- رفع ابهام حقوقی و تفسیر آیین‌نامه

در صورت اختلاف در چگونگی اجرا یا در موارد سکوت آیین‌نامه، موضوع توسط کمیته‌ای مرکب از اشخاص ذیل بررسی و اعلام‌نظر می‌گردد.

۱- رئیس سازمان؛

۲- معاون حقوقی و امور مجلس وزارت؛

۳- مدیرکل امور دانش‌آموختگان؛

۴- مدیرکل حقوقی وزارت؛

۵- مدیرکل حقوقی سازمان.

۸۱۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه و ۱۰ ماده در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۰ به تایید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و کلیه مصوبات قبلی ملغی‌الاثرب می‌گردد.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - کامران دانشجو